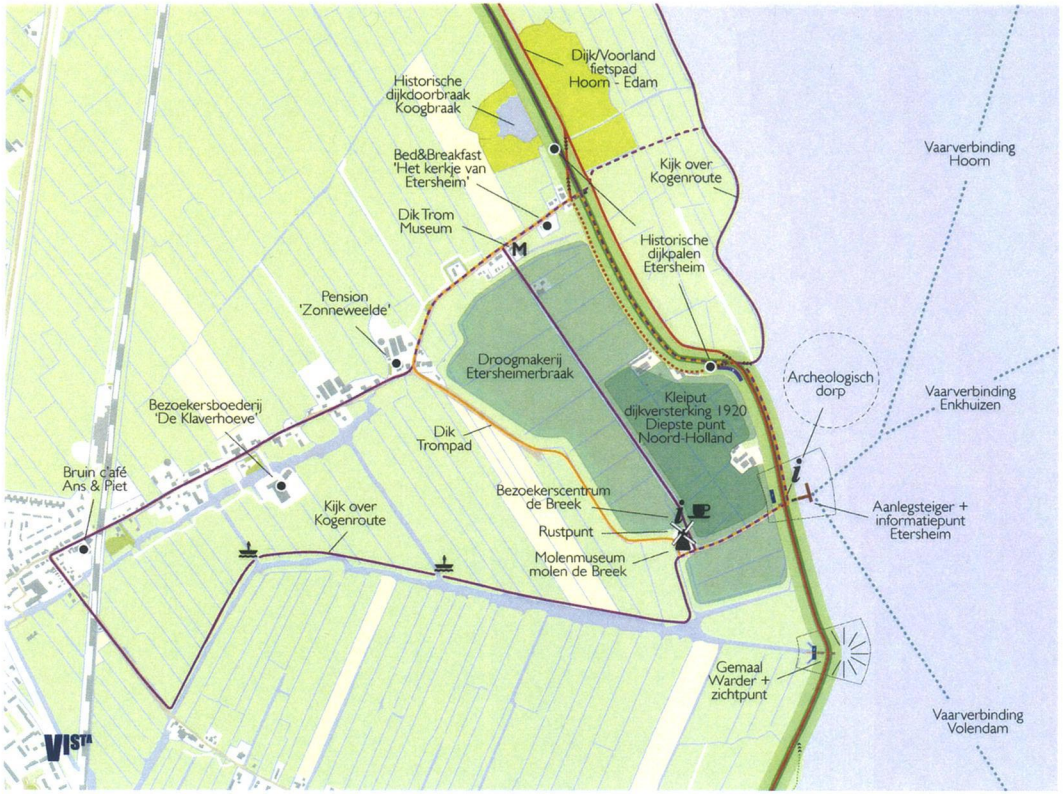
Businesscase
Etersheim

(versie 4: september 2014)

Gemeente Zeevang
Projectgroep Eterscheim

Inhoudsopgave

	Pag.
Voorgeschiedenis en aanleiding tot het plan	3
Visie	7
Het plan	11
Financiële onderbouwing	18
Lijst van bijlagen	19
Colofon/adresgegevens	19

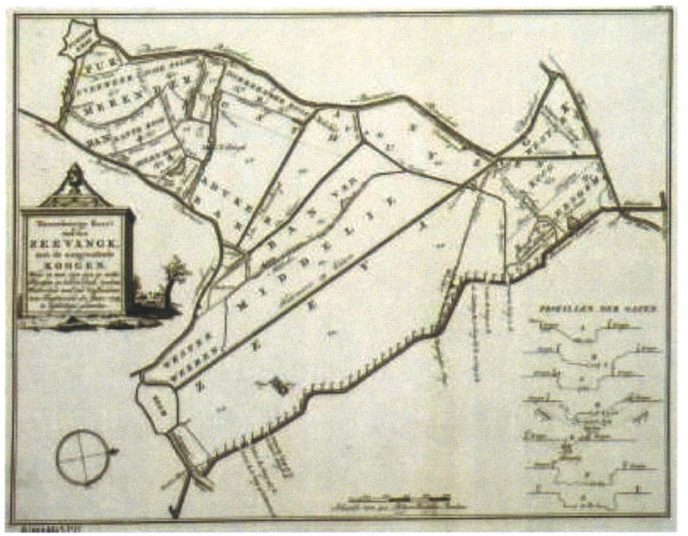
2. Voorgeschiedenis en aanleiding tot het plan

Geschiedenis
Vroeger was Holland een dik veenpakket wat zo´n 2m boven de zeespiegel lag. Zich in het oosten uitstrekkend tot ver in het huidige Marker- en IJsselmeer. Het regenwater dat er viel verzamelde zich in veenstroompjes, die afwaterden naar lager gelegen gebied en uiteindelijk de zee. Toen de mens zich vestigde was er nog akkerbouw mogelijk in de regio en er was bos. Doordat het land steeds meer ontgonnen werd door het graven van sloten dwars op de oorspronkelijke veenstromen, waterde het veen meer dan natuurlijk af; wat resulteerde in het inklinken van het veenpakket. Dit betekent uitdrogen omdat het water uit het veen verdween, waardoor het land zakt. Doordat het land in snel tempo zakte en er meer water te verwerken was, konden de oude veenstromen hun water niet kwijt, en bij vloed overspoelde het land. Zware stormen maakten de veenstromen tot meren waardoor kleine en grotere binnenzeeën ontstonden. Omdat de situatie onhoudbaar bleek is men begonnen de resterende eilanden te bedijken

Zeevang
Zeevang is zo'n eiland, wie goed om zich heengekeken heeft ziet duidelijk de kronkelende veenstromen, en de dwars hierop gegraven sloten. Dit heet veerverkaveling, omdat het het patroon van een vogelveer vertoont. Het toont de oudste bewoningsgeschiedenis in het veengebied. Het water in de sloten van de Zeevang ligt door inklinking momenteel zo´n twee meter dertig onder N.A.P. In de Middeleeuwen, toen het land nog hoger lag dan nu, zetten ze bij eb gewoon de sluizen open, en dan stroomde het water weg. Nu moeten grote gemalen de Zeevang drooghouden. Het kwam nog wel eens voor dat er een storm opstak, juist als het vloed was. Dan gebeurde het wel dat de dijk brak. Dan repareerden ze de dijk door met een bocht om het gat heen, een nieuwe dijk te maken. Op de plek waar de dijk brak, bleef vaak een klein meertje, een braak of wiel.

Etersheim; het verdronken dorp
Etersheim is een klein buurtschap. Het is een belangrijk deel van Oosthuizen. Dit dorp wordt reeds genoemd in 1277 als Ettersem, maar is waarschijnlijk al rond 800 ontstaan. De naam betekent 'uiterste woonplaats'. Het Etersheim van voor 1200, dat uiterst oostwaarts lag aan de monding van de Ooster Ee, is nagenoeg verdwenen. Tijdens een vroege watervloed moet het dorp geheel zijn overspoeld en verloren gegaan. Volgens de legende waren de overgebleven muren nog te zien in de Zuiderzee bij laag water. Aan de noordkant grensde het dorp aan de Korssloot of Schuifsloot. Volgens overlevering voeren de schippers uit de Rijp met hun schepen via het Beemstermeer naar de Wijzend. Ds. Kwantes, de bekende dominee van Kwadijk, wist hierover: "Als de walvisvaarders uit De Rijp naar zee (de Zuiderzee) voeren zagen zij in het oosten enkele huizen staan". Dat moet Etersheim zijn geweest. *(bronnen: www.zeevang.nl, Willem Jan Roelofs (Warder), Chris Lenstra en Jan Wijhenke (Kwadijk), Genus Poeser en Frits van Deelen (Beets) Cees Knops (Hobrede), Gré Laan en Ageeth Greuter (Middelie), 'De Zeevang en het water' van Chr. Lenstra, 'Over de Zeevang gesproken' van Chr. Lenstra, 'Zeevang door de Eeuwen heen' van Chr. en Margreet Lenstra en 'In en rond de Zeevang' van Pieter Groot).*

Het oorspronkelijke dorp is in de 12e eeuw door de Zuiderzee verzwolgen; in 2009 is door amateurarcheologen een gave zandstenen sarcofaag gevonden dichtbij de dijk in het IJsselmeer, op de plek waar het oude dorp gelegen moet hebben. Etersheim was een zelfstandige gemeente tot 1811, viel van 1812 tot 1817 onder Oosthuizen, waarna het tot 1848 weer zelfstandig was. Daarna werd het weer bij Oosthuizen gevoegd, waar het bleef tot de fusie tot gemeente Zeevang in 1970.

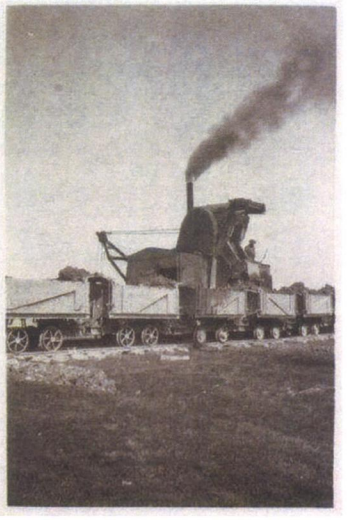

Etersheimerbraak

De Etersheimerbraak is ontstaan door een dijkdoorbraak waarbij met groot geweld de oude veenlaag is weggeslagen, en er zo´n driehonderd jaar een binnenmeertje is geweest van 48 ha. Toen de Hollanders in de gouden eeuw beschikten over alle kennis die er in de wereld was op dat moment, en geld in overvloed, begonnen stoute plannen. In Oosthuizen woonde een welgestelde heer van het beroemde geslacht van Brederode die in 1632, ten midden van de grote inpolderingen, visrecht bezat over een klein meertje in zijn gebied, heerlickheid de Sevanck. De vis was op, en hij wist dat op de bodem van het meertje kostbare landbouwgrond lag; zeeklei in plaats van dat drassige veen. Door een betrekkelijk eenvoudige ingreep, het plaatsen van een of meerdere windmolens, het leggen van een dijk, en het aanstellen van een molenaar, kon hij de zeeklei voor zich winnen. Het waterpeil in de Etersheimerbraakpolder is zo'n vier en een halve meter onder N.A.P.

Molen van de Etersheimerbraakpolder (in de volksmond Brekermolen)

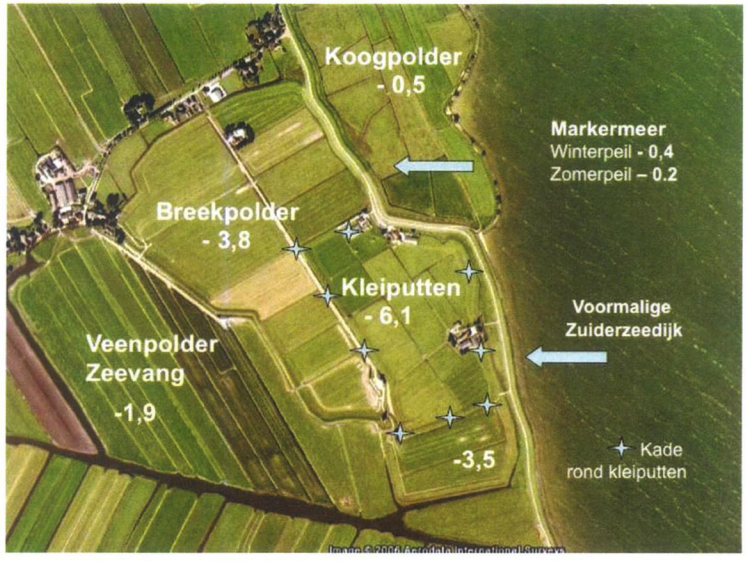
De Brekermolen is in 1882 door blikseminslag volledig afgebrand. Nadat de molen in snel tempo herbouwd is, slaat in 1886 het noodlot weer toe. Brokstukken van de molen liggen honderd meter verderop in het land, en van de vrouw van de molenaar ontbreekt ieder spoor. Gezegd wordt, dat haar geest nog steeds ronddoolt door de molen. Na herbouw bleef de molen tot 1920 in gebruik, daarna wordt besloten het polderpeil met een elektrisch gemaal bij te houden. De molen werd vervolgens van zijn wieken ontdaan en in 1930 tot op de kapzolder afgezaagd. Eind 1998 startten de initiatieven om de molen te restaureren. In 1999 werd een stichting gevormd die tot doel had de watermolen terug te brengen in een zo origineel mogelijke staat en daarbij een bezoekerscentrum te realiseren. De gerestaureerde molen is op 26 mei 2005 officieel in bedrijf gesteld en te bezichtigen en is eigendom van Molenstichting Zeevang.

De Kleiput: laagste punt van Noord-Holland

Bij de watersnood van 1916 blijkt dat de Zeevangszeedijk onvoldoende hoogte heeft, het water stond tot aan de kruin. En hoewel de dijk het gehouden heeft, wordt toch besloten deze op te hogen. Het meest voor de hand liggend is het om de klei te gebruiken uit de Etersheimerbraakpolder. Deze wordt met behulp van een stoomlocomotiefje voor een derde afgegraven. Dit gebied heet De Kleiput, het waterpeil in De kleiput is -6,60 N.A.P. en daarmee het laagste punt in Noord-Holland, en het op een na laagste punt van Nederland. In 1932 sluit men de Afsluitdijk, waardoor het water buiten de zeedijk een constant peil kreeg (-0,40 N.A.P.) Omdat hier het Markermeer het referentiepunt voor de diepte van De Kleiput is, is het een buitengewoon interessante plaats om te bezoeken.

Bezoekerscentrum

Omdat het waterstaatkundig zo'n interessant gebied is met 5 peilniveaus en bijna evenveel gemaaltjes waarneembaar vanaf de zeedijk, te midden van vogelrichtlijngebied de Zeevang wat op zijn beurt weer valt onder Het Nationaal-Landschap Laag-Holland, werd besloten om bij de restauratie van de poldermolen een bezoekerscentrum te realiseren. Het idee was een kleinschalige

horecagelegenheid met educatief karakter. Er is een beheerder aangesteld. Zij huurt de locatie van de stichting, van de huur wordt het onderhoud betaald. De naam Bezoekerscentrum De Breek ontstond doordat in een bewaard gebleven krantenartikel uit 1886 stond dat de Brekermolen volledig was afgebrand. Hieruit viel af te leiden dat de Etersheimerbraak 'de breek' werd genoemd. De Molen draait weer naar hartenlust, bezoekers vergapen zich aan het authentieke interieur. En in de weekeinden is de vers gebakken appeltaart niet aan te slepen.

Dik Trom

Etersheim is landelijk bekend als de 'geboorteplaats' van Dik Trom. Schrijver C. Joh. Kieviet werd in 1883 aangesteld als onderwijzer op de basisschool in Etersheim. Hij schreef zo'n vijftig boeken. Zijn eerste boek "*De Twee Neven*" verscheen in 1890 bij G.B. van Goor in Gouda. Het was ontstaan in het Noord-Hollandse gehucht Etersheim, waar hij in 1883 was aangesteld op het juist geopende eenklassige schooltje, waar hij met assistentie van een handwerkjuf (zijn vrouw) les gaf aan de dorpskinderen van 6 tot 14 jaar van 1883 tot 1902. Zijn verhalen liet Kieviet door de oudere kinderen van zijn klas voorlezen aan de jongeren; aan hun reacties las hij af of wendingen succesvol zouden zijn. In de naastgelegen onderwijzerswoning (niet te bezichtigen) schreef hij zijn eerste boek over Dik Trom, een ondeugend jongetje met een hart van goud. Het voormalige dorpsschooltje van Etersheim is met de onderwijzerswoning in november 2011 aangekocht door de Amsterdamse Stichting Stadsherstel, die daarna – onder meer via crowdfunding- bij het publiek fondsen heeft geworven voor de broodnodige restauratie. Op 27 maart 2013 is vervolgens het dorpsschooltje als kinderboekenmuseum 'Het Schooltje van Dik Trom' heropend. Er zijn inmiddels al meer dan 8.000 bezoekers geweest.

Kerkgebouw in Etersheim

Een opvallend gebouw is het kerkje zonder toren. Rond 1730 werd door de Etersheimers een kerk in hun nieuwe, binnendijks gelegen, dorp gebouwd. Vanwege bouwvalligheid is deze eind 19e eeuw afgebroken en is er een nieuwe Nederlands Hervormde kerk gebouwd. Bij de herbouw werd gebruikgemaakt van de oude stenen. De houten torenspits van de nieuwe kerk is in de jaren 80 van de 20e eeuw vanwege de bouwvallige staat afgebroken, waardoor het kerkje zijn kenmerkende uiterlijk heeft gekregen. Sinds 2002 is het gebouw in gebruik als woonruimte en de torenstomp als bed & breakfast.

Herontdekken van het verleden

Bezoekerscentrum de Breek valt samen met de museummolen onder de Molenstichting Zeevang. De doelstelling van de Molenstichting Zeevang is de Etersheimerbraakmolen in goede staat houden, zodat deze als monument van bedrijf en techniek behouden blijft. De Molenstichting werkt aan o.a. het actueel houden van basiskennis over watermolen. Met de komst van het kinderboekenmuseum Het schooltje van Dik Trom werken beiden samen, met een aantal andere ondernemers in Etersheim, binnen 'het Land van Dik Trom'.

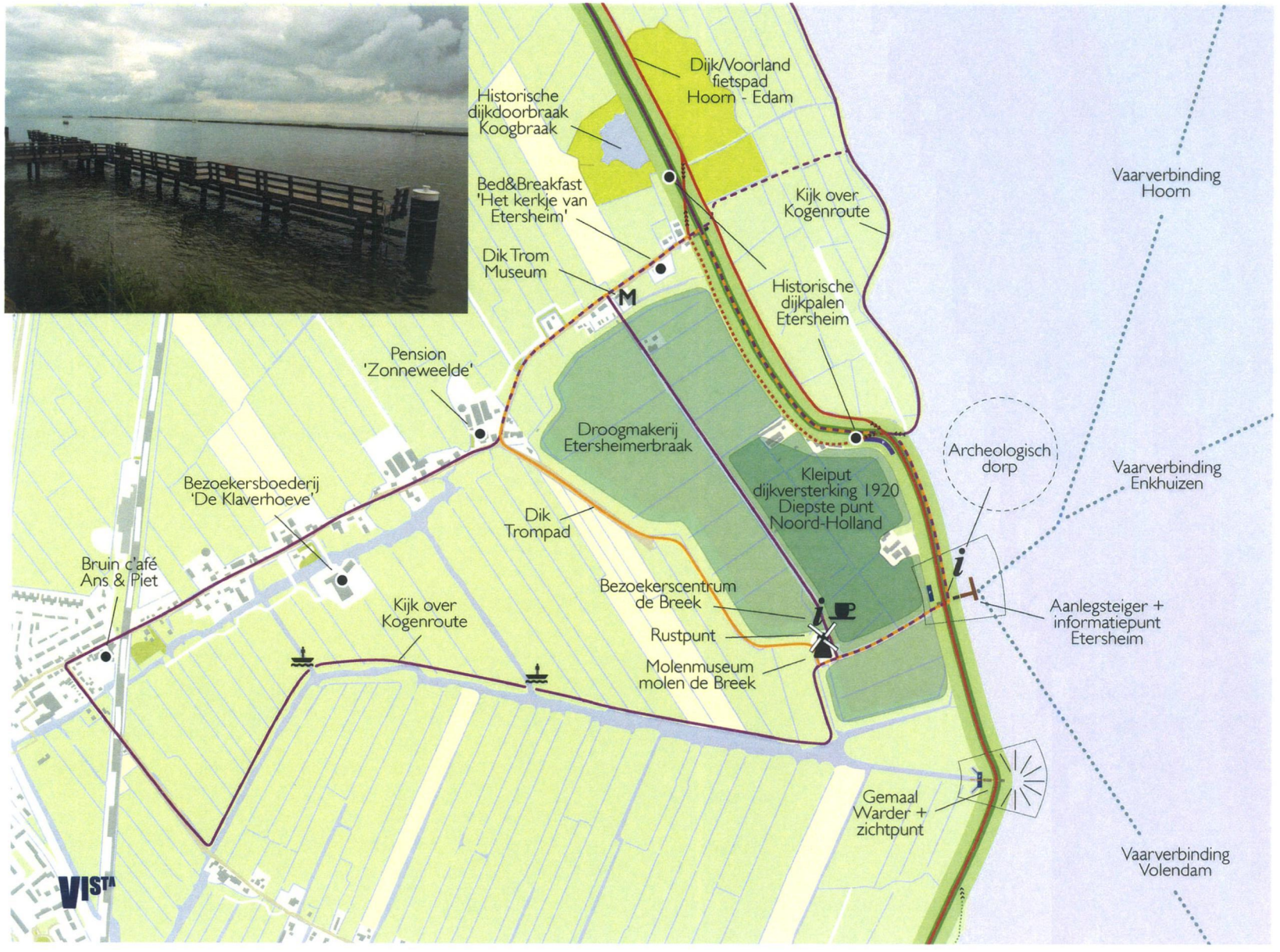
De hoofdactiviteit hierbij is educatie voor groepen en scholen over de geschiedenis van het gebied, molens, water en de natuur. Zo kunnen ze het verleden herontdekken. Men heeft de ambitie om te groeien en zich te richten op de kwaliteitstoerist die geïnteresseerd is in het verleden.

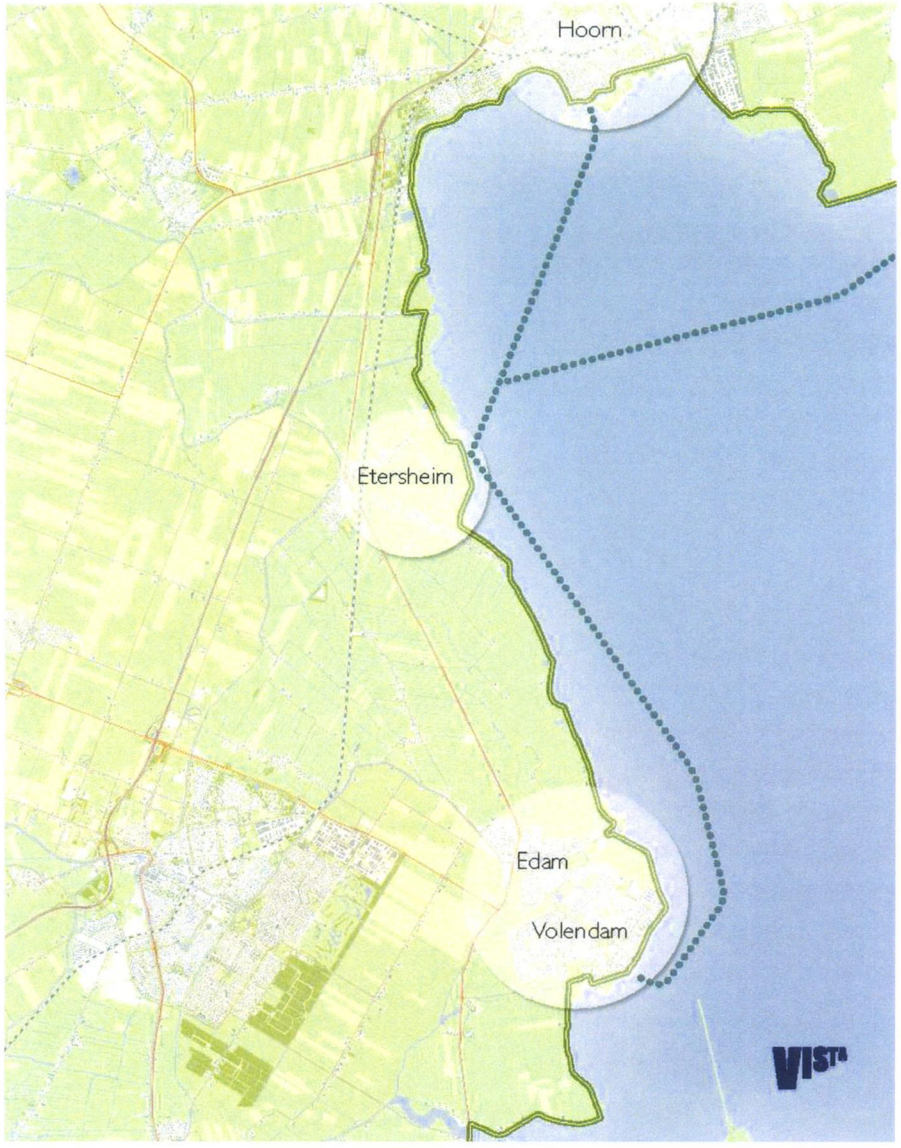
Verbinding stad en land
Echter wat nog mist is een educatieve ruimte om de groepen en schoolklassen in te ontvangen en een steiger voor de Bruine Vloot. Met de komst van de Bruine Vloot ontstaat er een verbinding tussen stad en platteland over het water. De vaste steiger is meegenomen in het projectplan van Recreatieschap Twiske-Waterland voor de meekoppeling bij de dijkversterking (2016-2021).

3. Visie

Jochem en Anna Frederiks begonnen in 2005 hun droom. Het uitdragen van het culturele historische erfgoed en het ontwikkelen van educatieve activiteiten. In Etersheim, midden in de weilanden, kunnen zij veel van hun ideeën vormgeven. O.a. thema's als het weer, de bijzondere geografie van het gebied, de waterhuishouding van Nederland, weidevogels, het universum en de inpoldering van de Zuiderzee zijn aan de orde geweest middels lezingen, films en excursies en tevens zijn reeds de streekmarkt, ambachtenmarkt, het Dik Trom Festival en Summerbreek georganiseerd. De Breek is inmiddels een begrip geworden in het gebied. Inmiddels runt Anna het bezoekerscentrum.

Anna, als uitbater, en de Molenstichting Zeevang vinden het beiden erg belangrijk bezoekers te ontvangen zonder bussen aan te trekken met daarin grote groepen mensen. Een vervoermiddel welke doorgaans de rust verstoort, de beleving van het landschap misvormt en storend is voor de omgeving. Allemaal onwenselijke zaken in een gebied als de Zeevang. Daarom werd tot dusver vooral ingezet op fietsers, wandelaars en dagjesmensen. Wat echter nog een groot gemis is, is de waterrecreatie en dan met name de Bruine Vloot. Tot dusver een gemiste kans! Want hoe mooi zou het zijn groepen te ontvangen die van het Markermeer afkomen, de dijk oplopen en in het diepste punt van Noord-Holland kijken: een polder in een polder in een polder. 6,64 m onder NAP, op 8 cm na het diepste punt van Nederland! Wat een indrukwekkend besef als je zelf op die ene dijk staat die het water van het land scheidt!

Dijk/Voorland
fietspad
Hoorn - Edam
Historische
dijkdoorbraak
Koogbraak
Bed&Breakfast
'Het kerkje van
Etersheim'
Kijk over
Kogenroute
Vaarverbinding
Hoorn
Dik Trom
Museum
M
Historische
dijkpalen
Etersheim
Pension
'Zonneweelde'
Droogmakerij
Etersheimerbraak
Archeologisch
dorp
Vaarverbinding
Enkhuizen
Kleiput
dijkversterking 1920
Diepste punt
Noord-Holland
Bezoekersboederij
'De Klaverhoeve'
Dik
Trompad
Bruin c'afé
Ans & Piet
Bezoekerscentrum
de Breek
Aanlegsteiger +
informatiepunt
Etersheim
Kijk over
Kogenroute
Rustpunt
Molenmuseum
molen de Breek
Gemaal
Warder +
zichtpunt
Vaarverbinding
Volendam

T
ijdens de dijkverst erking

- Een informatiepunt op de dijk; een informatiebord of panoramatafel
- De educatieve ruimte/kapschuur bij De Breek fungeert o.a. als informatiecentrum over de dijkversterking
- Via een flexibele steiger (weg te halen) en een flexibele dijktrap vaart men o.a. vanuit Hoorn/Enkhuizen/Volendam met de Bruine Vloot naar de dijk, waar het dijkversterkingstraject in gang is, medewerkers van het HHNK lichten de noodzaak van de dijkversterking toe

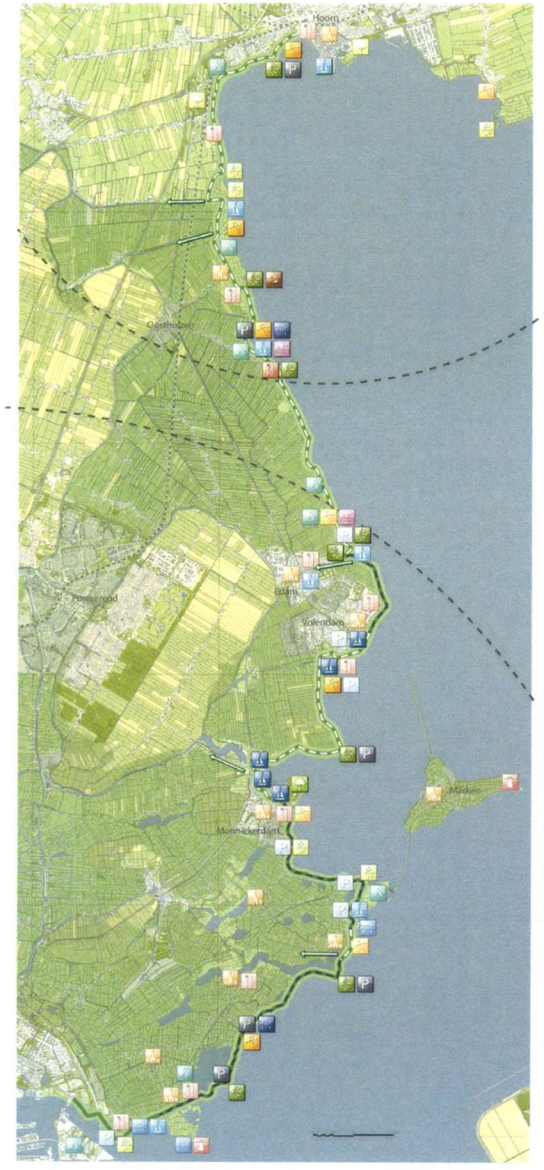
Na de dijkversterking

- De educatieve ruimte/kapschuur bij De Breek fungeert als informatiecentrum waarbij men alles te weten komt over het landschap, het gevecht met het water, de natuur e.d.
- Via een vaste steiger en een vaste dijktrap vaart men o.a. vanuit Hoorn/Enkhuizen/Volendam met de Bruine Vloot naar de dijk, waar door een landschapsgeograaf wordt verteld over het bijzondere landschap, het laagste punt, het gevecht met het water en alle bijzonderheden

Etersheim is ongeveer één uur varen vanuit Hoorn en Volendam

Anderhalf à twee uur vanuit Enkhuizen

Recreatie meekoppeling dijkversterking Markermeerdijk

VOORZIENINGEN

- zwemvoorziening (bestaand)
- markant zichtpunt (bestaand / kans)
- Historisch dorpszicht (bestaand)
- vuurtoren (bestaand)
- recreatie parkbos (bestaand / kans)
- horeca (bestaand)
- haven (bestaand / kans)
- parkeren (bestaand / kans)
- strand (bestaand / kans)
- steiger (bestaand / kans) bruine vloot
- info archeologische vindplaats (Oud-Etersheim)
- camping / huisjes (bestaand)
- bestaande recreatieve route te smal
- recreatieve route ontbreekt
- belangrijke (zicht)relatie met binnendijks landschap
- invloedssfeer steden

Recreatieve hoofdstructuur

- Hoofdas Landgeorienteerde recreatie fietsen/skaten, wandelen, paardrijden, picknicken, in het landelijk gebied
- Hoofdas Watergeorienteerde recreatie fietsen/skaten, wandelen, varen, zwemmen, oeverzones grotere wateren
- Hoofdknooppunten-Recreatiepoorten
- Uitvalrichtingen in hoofdstructuur
- Uitvalrichtingen in landelijk gebied
- Treinstations met poortfunctie
- Secundaire knopen (incl Toeristische Overstappunten (TOP's))
- grens Landschap Waterland

4. Het plan

Doelstelling

- De Bruine Vloot een nieuwe unieke afmeergelegenheid bieden, met daaraan gekoppeld een educatief programma; *tijdens de dijkversterking een flexibele steiger (voor o.a. informatievoorziening over de dijkwerkzaamheden), na de dijkversterking een vaste steiger.*
- Ontsluiting bieden aan duizenden nieuwe bezoekers die direct aankomen op het achterland i.p.v. in de grotere plaatsen. Door middel van fietsen e.d. kunnen deze bezoekers verder het gebied intrekken. Dit alles van a tot z op een milieuvriendelijke manier.
- De Breker molen en het oude eenklassig schooltje van Kieviet (het Dik Trom museum) en daarmee 'Het Land van Dik Trom' onder de aandacht van een breed publiek brengen.
- Jong en oude (weer) in aanraking brengen met de natuur, de polder en het besef van het waterpeil t.o.v. het land.
- Het verleden van Oud-Etersheim op een aansprekende manier tot leven brengen; Het Atlantis van Zeevang
- Inhaken op de beleidsnota Recreatie en Toerisme Zeevang:

"De gemeente wil de komende jaren sterk inzetten op de toeristische promotie van Zeevang en het verlengen van het bezoekmoment. Zeevang moet bekend worden bij een groter publiek en in de markt gezet worden als onderdeel van het Nationaal Landschap Laag-Holland, waar men het 'oude' Holland nog kan beleven".

Projectinhoud

Voor/tijdens de dijkversterking

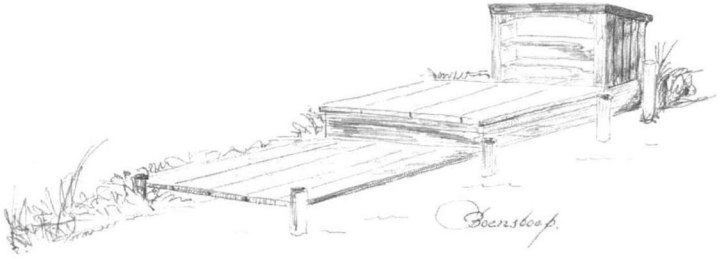
- Aanleg van een flexibele steiger met flexibele dijktrap direct achter de dijk welke toegankelijk is voor de Bruine Vloot.
- Een informatiepunt op de dijk over de dijkversterking; een informatiebord of panoramatafel
- Het gebruik maken van een open kapschuur als educatieruimte/informatiecentrum voor het ontvangen van groepen (financiering is inmiddels bijna rond, start seizoen 2015).
- Informatie bieden over de dijkversterking en om de beleving van de dijk tijdens de werkzaamheden in zekere mate in stand te houden wil de gemeente met het Hoogheemraadschap de mogelijkheden bespreken om op regelmatige basis excursies te organiseren over het werkterrein.

- Gebruik maken van het educatief materiaal dat ontwikkeld is en nog ontwikkeld moet worden o.a. panelen, folders, waterpeilschaal, beeld- en geluid e.d. in het informatiecentrum/ open kapschuur. Ondertussen ontvangst met een gids welke de bezoekers de strijd tegen het water uitlegt, vertelt over het gebied, mensen rondleidt in de poldermolen en mensen tevens de gelegenheid biedt een kijkje te nemen in het museum van Dik Trom. Dit alles kan onder het genot van een drankje en bijv. vers gebakken appeltaart of grootmoeders stamppot.

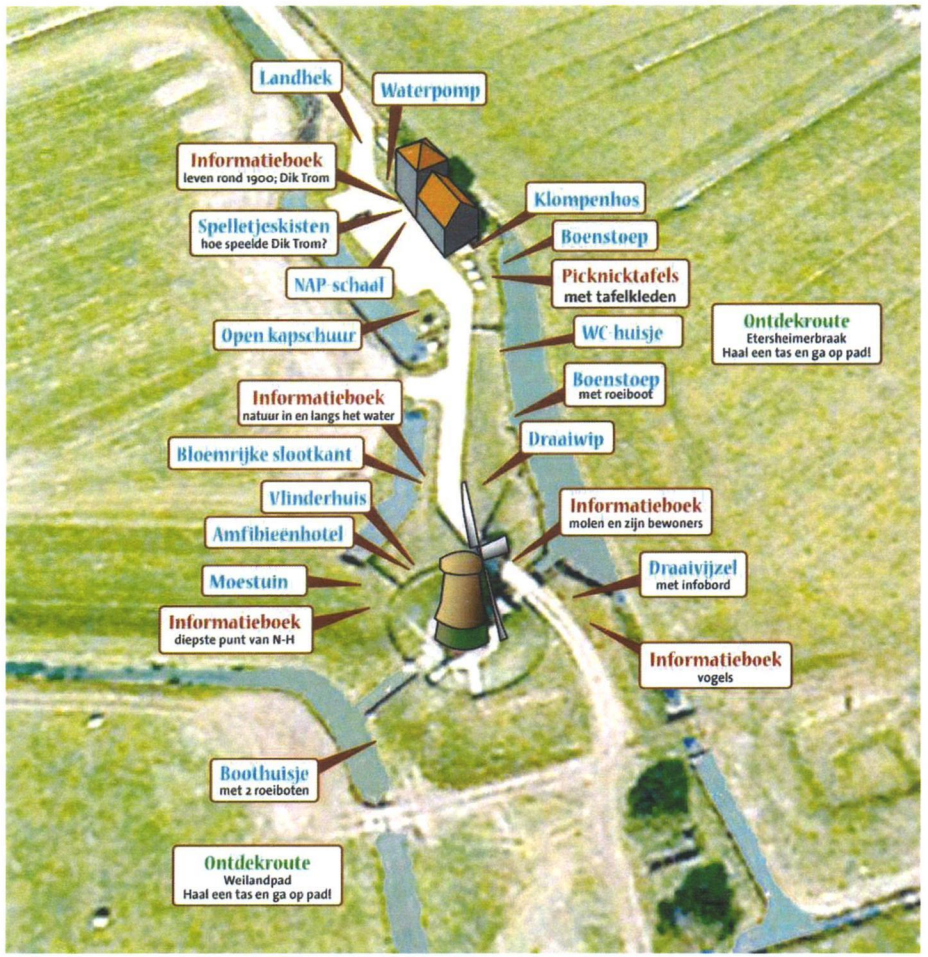
Tijdens de dijkversterking

- Het herstel en inrichting van het oud elektrische gemaaltje langs de Etersheimerbraakweg (eigendom van Houtman). Het is het oude gemaaltje van De Kleiput, dat dan bouwkundig in goede staat en eigenlijk ook weer bedrijfsvaardig kan worden gemaakt. Een waterbouwkundig monumentje.
- Een landschappelijke markering van het diepste punt van Noord-Holland.
- Wens van de Molenstichting om een Amerikaanse windmotor op land van boer Vrolijk te realiseren bij het voetpad langs De Wijzend. De windmotor is door gemeente Heerenveen geschonken aan de Molenstichting en zou geplaatst kunnen worden op een bedijkt stuk land van Vrolijk dat nu ook een eigen waterpeilbeheersing heeft en een weidevogelgebied is. De windmotor zou daar 20 ha kunnen bemalen in onderbemaling. Dit gebeurt nu door een pompje.
- Ontwikkelen van een schuitenhuisje op het erf, toekomstig kanoverhuur en boenstoep.
- Wens van Het Schooltje om een bijgebouw (de werkplaats van Dik Trom) te realiseren; in de werkplaats worden boeken gerestaureerd, workshops gegeven en wordt het depot voor de museumcollectie gevestigd.

Na de dijkversterking

- Aanleg van een vaste steiger met vaste dijktrap direct achter de dijk welke toegankelijk is voor de Bruine Vloot.

Concept schets: educatie bij de Breek rondom de thema's: diepste punt van Noord-Holland, de molen en zijn bewoners, leven rond 1900; Dik Trom, natuur in en langs het water, vogels

Wat draagt het project bij aan toegankelijkheid en leefbaarheid van het waterrijke cultuurlandschap Noord-Holland?

- Allereerst wordt het gebied toegankelijk gemaakt voor duizenden nationale en internationale bezoekers die op milieuvriendelijke en dus duurzame wijze (zeilschepen) aan land worden gebracht, waarna zij indien gewenst het achterland verder kunnen ontdekken per fiets of te voet. Bezoekerscentrum de Breek heeft veel contacten bij de Bruine Vloot en is ervan overtuigd dat een steiger op deze plaats achter de dijk een grote aantrekkingskracht zal hebben (zie bijlagen voor intentieovereenkomst). Een groot gedeelte van de schepen vaart met schoolgroepen uit Nederland, België en Duitsland. Een bezoek zou goed in een educatief schoolprogramma passen en kan op speelse wijze worden uitgevoerd. Ook voor bijvoorbeeld bedrijfsuitjes en familiefeesten is het uitermate geschikt! De kans van slagen is zeer groot!
- Waterstaatkundig is het een zeer interessant gebied met 5 peilniveaus en bijna evenveel gemaaltjes waarneembaar vanaf de zeedijk, te midden van vogelrichtlijngebied de Zeevang. Dit stukje landschap is dan ook zeer goed te benutten voor het overbrengen van een groot stuk cultuurhistorie! Omdat hier het Markermeer als het referentiepunt voor de diepte van De Kleiput is, is het een buitengewoon interessante plaats om te bezoeken.

Waarom is het interessant?

1. <u>Vernieuwend</u>: Een historische situatie wordt in ere hersteld door middel van zeilschepen welke achter de dijk aanmeren, daar waar dat vroeger ook gebeurde. In plaats van klei worden er nu bezoekers vervoerd op het schip richting de watermolen en het museum Dik Trom. Een zeer bijzonder waterstaatkundig gebied wordt op deze wijze voor waterrecreanten ontsloten op het laagste punt van Noord-Holland, waar bezoekers direct worden geconfronteerd met het gevecht tegen het water. Het is een prachtige belevenis van het water af te komen aan de ene kant en het achterland aan de andere kant van de dijk te aanschouwen. Bijna nergens worden bezoekers op deze unieke manier direct naar het achterland van een prachtig gebied met een rijke historie gebracht.

2. <u>Locatie:</u> Het Markermeer ter hoogte van Etersheim, de zeedijk, De Kleiput, Etersheimerbraak, de Brekermolen, bezoekerscentrum de Breek, schooltje van Dik Trom, de Zeevang en omgeving.

3. <u>Bijdrage aan het ontsluiten van het gebied:</u> Op volkomen milieuvriendelijke en dus duurzame wijze (zeilschepen), een grote groep (duizenden) recreanten, nationaal en internationaal, met een uniek stukje Nederland laten kennismaken zonder het bestaande wegennet te belasten. Aan de ene kant van de dijk aankomen per schip, en verder wandelend of op de fiets. Daarnaast gaat het Hoogheemraadschap per 2016 de dijk van Amsterdam naar Hoorn voor een periode van 5 jaar sluiten vanwege de dijkverzwaring. Middels ons plan ontstaat een nieuwe ontsluiting en komen bezoekers niet alleen in de grotere toegankelijke plaatsen terecht, maar stappen af op het achterland wat anders altijd moeilijk bereikbaar blijft, maar wel zeer de moeite waard is!

4. Ons plan draagt bij aan het bekendmaken van het gebied doordat wij verwachten veel bezoekers te mogen ontvangen die vervolgens enthousiast zullen vertrekken en het verder zullen vertellen.

5. Het plan draagt bij aan de bewustwording tijdens de dijkversterking. De gemeente wil graag in overleg met het Hoogheemraadschap om op één centraal punt (bezoekerscentrum De Breek) een informatiecentrum in te richten. In dit informatiecentrum worden inwoners en bezoekers geïnformeerd over de werkzaamheden en de achtergrond hiervan:
   - Waarom dijkversterking?
   - Hoe vindt de dijkversterking plaats?
   - Wat is het eindresultaat?
   - Wanneer gebeurt wat?

Het huidig bezoekersaantal van De Breek ligt op 25.000 bezoekers per jaar. Uitgaande van de schattingen uit tabel 1 (zie volgende pagina) zal de aanleg van een steiger een vermeerdering van minimaal 6.000 bezoekers per jaar genereren die direct gebruik maken van de faciliteiten van De Breek en de gemeente Zeevang.

6. Betrokken organisaties:
   Projectgroep: Bezoekerscentrum de Breek (, Stichting Schooltje van Dik Trom), l (geograaf), zeeklipper, Gemeente Zeevang (en)
   Direct betrokkenen: Cinema Oostereilland ( ), HHNK ;), Molenstichting Zeevang

Bezoekerscentrum De Breek heeft veel connecties binnen de Bruine Vloot en is op de hoogte van het feit dat zij hard op zoek zijn naar nieuwe bijzondere afmeerplaatsen voor hun bezoekers. De Breek denkt een locatie te kunnen creëren en de gasten direct educatie omtrent Nederland en zijn geschiedenis met het water te kunnen verschaffen. De gasten komen van het Markermeer af, lopen de dijk op en kijken direct op het diepste punt van Noord-Holland (-6,64m). Een prachtige opening om verder educatief materiaal onder de aandacht te brengen (een waterpeilschaal, panelen, diner op NAP, een gids, (wandel)kaarten, beeld en geluid). Bezoekers kunnen daarnaast ook nog op gehuurde fietsen stappen en het gebied verder verkennen.

Samenwerkingspartners Bruine Vloot	Bestaand samenwerkings-verband	Intentieverklaring	prognose bezoekersaantal op jaarbasis
Albatros Zeilcharters	✓	✓	1000
BoatBikeTours	✓	✓	>1000
De Vrouwe Jitske	✓	✓	>400
De Toekomst		✓	>300
Egberdina	✓	✓	>300
Holland Sail		✓	onbekend aantal
Hattours	✓	✓	onbekend aantal
Stichting Varend Erfgoed Hoorn	✓	✓	200
Channel Cruises		✓	onbekend aantal
Watertaxi Hoorn	✓	✓	>250
Zeilklippers	✓	✓	onbekend aantal
Zeilvloot Monnickendam	✓	✓	1900
De Vriendschap	✓	✓	>400
Cinema Oostereiland	✓	✓	600
totaal minimum bezoekersaantal			**6350 bezoekers**

Tabel 1

Samenwerkingspartners bezoekerscentrum De Breek:
Stichting Varend Erfgoed Hoorn, Albatros Zeilcharters, VOF Stofbergen, Stichting De Garnkwak, Stichting Botterbehoud, Bureau Toerisme Laag Holland, Water land en Dijken, Ton Tweewielers fietsverhuur, Boerderij Wennekers, Watertaxi Hoorn, Annemarie Dekker Natuuractiviteiten, Lia Vriend, Pension Zonneweelde, Plus supermarkt, bakkerij Santhé/dorpskern, horeca o.a. café De Oude School te Warder en de Gier en de Krijger te Oosthuizen, Strandbad Edam, De Bruine vloot, Fiets-vaarboten, Bezoekerscentrum Oostvaardersplassen, Almere Zeilvloot Monnickendam Pampus, diverse toeleveranciers in Edam/Volendam en Hoorn middels arrangementen.

7. Concreet eindresultaat: Een nieuwe aanmeergelegenheid voor de Bruine Vloot, educatief materiaal ontwikkeld voor dit project waarna vergroten van het inzicht van de bezoekers over de geschiedenis van Nederland en zijn gevecht met en tegen het water (inclusief schuitenhuisje en kanoverhuur), inzicht in duurzame energie (wind) creëren en een historische situatie in ere hersteld.

8. Wanneer kan het plan starten: Het plan van de steiger en de verdere directe ontwikkeling van educatie is snel en makkelijk uit te voeren, mits vergunningen snel rond zijn en het Hoogheemraadschap en Rijkswaterstaat bereid zijn mee te werken. Wanneer toestemming is verleend, kan het plan uitgevoerd worden en kan begonnen worden met een actieve benadering van de doelgroep.

5. Financiële onderbouwing

Welke kosten zijn met het plan gemoeid?

Het Hoogheemraadschap gaat de IJsselmeerdijk verzwaren. Een dergelijk project als een steiger kan hierin worden meegenomen en zal dan ook de kosten bepalen.

Voor/tijdens de dijkversterking

- de kosten van een flexibele steiger* en flexibele trap schatten wij op € 80.000,-
- de kosten van een panoramatafel/informatiebord op de dijk schatten wij op € 20.000,-
- het educatieve materiaal voor het informatiecentrum/ open kapschuur schatten wij op € 20.000 (beeld, geluid en spel)
- het schuitenhuisje, boenstoep en kanoverhuur schatten wij op € 6.500,-

Totaal: € 126.500,-

Gedurende de dijkversterking

- de kosten van het herstel en inrichting van het oud elektrische gemaaltje schatten wij op € 70.000,-
- de kosten van het realiseren van de windmotor schatten wij op € 135.000,-
- de kosten van een bijgebouw (werkplaats Dik Trom) bij het Schooltje van Dik Trom schatten wij op € 40.000,-

Totaal: € 245.000,-

Na de dijkversterking

- de kosten van de vaste steiger*/vast trap schatten we op € 105.000,-

Totaal: € 105.000,-

** steiger (die bestand is tegen kruiend ijs): palen, planken, damwand, manuren, inzet materieel, vergunningen*

6. Lijst van bijlagen

- Dijkbeleving aan het Markermeer. Kansen voor recreatie op en langs de IJsselmeerdijk. Grontmij, 3 februari 2010
- Intentieverklaring chartervaart, 22 januari 2014
- Intentieverklaring arrangementen, maart 2014
- Plan molenerf, 28 juni 2012

7. Colofon/ adresgegevens

Gemeente Zeevang

Postadres: Postbus 1, 1474 ZG, Oosthuizen

Bezoekadres: Raadhuisstraat 24, 1474 HG, Oosthuizen